

EU:s strategi för att bekämpa organiserad brottslighet 2021-2025

2020/21:FPM102

Justitiedepartementet

2021-05-18

Dokumentbeteckning

COM(2021) 170

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén om EU:s strategi för att bekämpa organiserad brottslighet 2021-2025

Sammanfattning

Kommissionens meddelande om en EU-strategi för att bekämpa organiserad brottslighet fastställer prioriterade områden där åtgärder behövs för att på ett bättre sätt skydda medborgarna och ekonomin mot organiserade kriminella grupper. Strategin innehåller förslag på åtgärder på medellång och lång sikt som syftar till att underlätta för medlemsstaterna i kampen mot organiserad brottslighet. Åtgärderna ska utarbetas med full respekt för grundläggande rättigheter. Det handlar både om kommande förslag från kommissionen och om åtgärder som kommissionen uppmanar Europaparlamentet, rådet, medlemsstaterna och EU-byråer att vidta.

Kommissionen lyfter fram fyra prioriterade områden:

- Stärka samarbetet på det rättsvårdande och det rättsliga området.
- Effektiva utredningar: upplösa strukturer för organiserad brottslighet och bekämpa högprioriterad brottslighet.
- Ta vinster från kriminella som uppkommer genom organiserad brottslighet och förebygga att brottsvinster omsätts och tränger sig in i den lagliga ekonomin och i samhället i övrigt.
- Anpassa brottsbekämpningen och rättsväsendet till den digitala eran.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

I kommissionens meddelande för EU:s säkerhetsunion 2020-2025 (Se även faktagromemoria 2020/21: FPM1, EU:s strategi för säkerhetsunionen), aviserade kommissionen den nu presenterade strategin mot organiserad brottslighet. Kommissionen framhöll att de åtgärder som vidtas på EU-nivå för att stödja medlemsstaterna i kampen mot organiserad brottslighet behöver fortsätta och förstärkas. Både Europaparlamentet och rådet har betonat att organiserad brottslighet orsakar enorma skador och har understrukit vikten av en tydlig insats från EU för att bekämpa alla former av organiserad brottslighet.

Den 14 april presenterade kommissionen ett meddelande om en EU-strategi för att bekämpa organiserad brottslighet 2021-2025.

1.2 Förslagets innehåll

Strategin för att bekämpa organiserad brottslighet fastställer prioriterade områden där åtgärder behövs för att på ett bättre sätt skydda medborgarna och ekonomin mot organiserade kriminella grupper. Strategin innehåller förslag på åtgärder på medellång och lång sikt som syftar till att underlätta för medlemsstaterna i kampen mot organiserad brottslighet. Åtgärderna ska utarbetas med full respekt för grundläggande rättigheter. Det handlar både om kommande förslag från kommissionen och om åtgärder som kommissionen uppmanar Europaparlamentet, rådet, medlemsstaterna och EU-byråerna att vidta.

Kommissionen lyfter fram fyra prioriterade områden:

Stärka samarbetet på det rättsvårdande och det rättsliga området.

Kommissionen betonar vikten av smidigt utbyte och snabb tillgång till information för medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter i kampen mot organiserad brottslighet. En rad tillgängliga verktyg har utvecklats inom EU samarbetet för att underlätta informationsutbytet. Kommissionen kommer att lägga fram nya förslag i syfte att fortsatt förstärka informationsutbytet mellan medlemsstaterna. Bland annat kommer kommissionen att föreslå en modernisering av Prüm-regelverket och en översyn av direktivet om förhandsinformation om passagerare (API-direktivet). Kommissionen ska även ta fram ett lagstiftningsförslag till en kodex för polissamarbete i EU.

Kommissionen lyfter även fram att ett av de viktigaste verktygen för att genomföra och förstärka arbetet mot organiserad brottslighet genom samordnade åtgärder är den europeiska sektorsövergripande plattformen mot brottsshot kallad Empact. Kommissionen kommer därför föreslå fortsatt utveckling av Empact-samarbetet genom att bland annat utreda möjligheten att införliva Empact-mekanismen i EU-lagstiftningen samt stärka dess finansiering.

Kommissionen belyser även vikten av internationellt samarbete. Som åtgärder nämns bland annat avtal för samarbete mellan Eurojust och tredjeländer, samarbete mellan Europol och tredjeländer samt samarbetsavtal mellan EU och Interpol. Strategin lyfter även fram stärkt samarbete med tredjeländer tillsammans med europeiska utrikes- och säkerhetspolitiken och att detta förblir en mycket viktig komponent i EU:s ansträngningar för att bekämpa organiserad brottslighet.

Effektiva utredningar: upplösa strukturer för organiserad brottslighet och bekämpa högprioriterad brottslighet

Kommissionen lyfter fram vikten av att demontera strukturer för organiserad brottslighet och uppmanar medlemsstaterna att bland annat ansluta sig till befintliga EU-nätverk för brottsbekämpning. Vidare vill kommissionen uppmana medlemsstaterna och Europol att utarbeta gemensamma identifieringskriterier av strategiska personer i de kriminella miljöerna, så kallade High-Value Targets (HVT).

Strategin beskriver åtgärder som vidtagits inom olika brottsområden, bland annat har strategier och handlingsplaner gällande narkotika, vapen och människohandel tagits fram. Kommissionen kommer även att anta en strategi mot smuggling av migranter, en handlingsplan för bekämpning av olaglig handel med kulturföremål samt lagstiftning gällande sexuella övergrepp mot barn. Därutöver har kommissionen aviserat att man bland annat ska inrätta en EU-verktyglåda mot förfalskningar inom ramen för EU:s handlingsplan för immateriella rättigheter. Vidare ska kommissionen föreslå ändringar av miljöbrottsdirektivet.

Ta vinster från kriminella som uppkommer genom organiserad brottslighet och förebygga att brottsvinster omsätts och tränger sig in i den lagliga ekonomin och i samhället i övrigt

Kommissionen konstaterar att organiserad brottslighet i EU vilar på möjligheten att tvätta avsevärda belopp som intjänats genom kriminell verksamhet. Kommissionen föreslår därför att ytterligare åtgärder vidtas för att komma åt brottsvinster och förhindra att brottsvinster omsätts i samhället och tränger sig in i den legala ekonomin. Kommissionen kommer, förutom de åtgärder som vidtas inom ramen för penningtvättsarbetet, bland annat att

föreslå en översyn av direktivet om förverkande, samt av rådsbeslut om kontor för återvinning av tillgångar, s.k. Asset Recovery Offices. Kommissionen kommer även utvärdera de befintliga EU-reglerna mot korruption och vidta åtgärder för att främja samarbete och informationsutbyte avseende kopplingen mellan korruption och organiserad brottslighet, bland annat via Europol.

Anpassa brottsbekämpningen och rättsväsendet till den digitala eran

Kommissionen lyfter bland annat fram behovet av moderna och balanserade regler kring datalagring och digitala bevis. Kommissionen föreslår en rad åtgärder, bland annat kommer kommissionen att se över lösningar för lagring av uppgifter för de brottsbekämpande och rättsliga myndigheterna. Kommissionen kommer även föreslå en väg framåt för att behandla frågan om lagenlig och riktad tillgång för brottsbekämpande myndigheter till krypterad information. Kommissionen avser också att fortsätta stödja medlemsstaterna i att öka de rättsvårdande myndigheternas kompetens och förmåga när det gäller användning av moderna teknologier och utveckling av verktyg. Kommissionen kommer även att underlätta medlemsstaternas medverkan i systemet för digitalt utbyte av elektroniska bevis (e-EDES). EU-byråerna Europol och Cepol uppmanas vidta åtgärder i syfte att underlätta anpassningen till den digitala eran.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet utgör inte bindande lagstiftning.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet har inte några direkta budgetära konsekvenser. Kommissionen har inte presenterat någon jämförelseanalys av strategin.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar EU:s strategi för att bekämpa organiserad brottslighet 2021-2025. Det är positivt att en överblickbar och långsiktig strategi tagits fram och att EU intensifierar arbetet mot organiserad brottslighet. EU behöver gemensamt öka samarbetet för att bekämpa den multikriminella brottsligheten.

Regeringen anser att strategin identifierar viktiga områden och åtgärder i syfte att bekämpa organiserad brottslighet. Det är särskilt välkommet att strategin bland annat lyfter fram behovet av informationsutbyte, en

ändamålsenlig reglering rörande datalagring, tillgång till krypterad information, en effektiv gränsöverskridande tillgång till elektronisk bevisning, förstärkt rättsligt samarbete samt åtgärder för att skapa effektivare möjligheter att ta brottsvinster från kriminella.

Det är också välkommet att strategin betonar vikten av samarbete med länder utanför EU och att EU:s arbete inom den externa dimensionen lyfts fram som viktigt element av brottsbekämpningen. Regeringen anser också att brottsförebyggande arbete bör lyftas fram i EU:s fortsatta arbete mot organiserad brottslighet.

Regeringen återkommer till riksdagen avseende enskilda initiativ när de presenterats.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Inte aktuellt i nuläget då meddelandet inte har sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Ej tillämpligt. Meddelandet avser en strategi som informerar om kommande politiska initiativ och åtgärder.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Ej tillämpligt. Meddelandet avser en strategi som informerar om kommande politiska initiativ och åtgärder.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens meddelande väntas bland annat diskuteras i den ständiga kommittén för operativt samarbete i frågor som rör den inre säkerheten (COSI).

Cepol: Europeiska unionens byrå för utbildning av tjänstemän inom brottsbekämpning.

Europol: Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning.